XI-ik évfolyam. 38-ik szám. Köszeg, 1891. szeptember 20-án.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-utczai részében.
(Szerkesztővel értekezhetni d. e. 10 órától, d. u. 1-ig.)
Kiadói iroda: városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek a egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor ostfőtörökön estig.
Megjelenik minden vasárnapon.
Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

Felhivás előfizetésre.

Október hó 1-ével uj előfizetést nyitunk a

„Kőszeg és Vidéke"

czimü hetilap XI. évfolyamának október—deczemberi évnegyedére.

Felkérjük azért mindazon tisztelt olvasóinkat, kiknek előfizetésök a folyó hó végével lejár, miszerint azt mielőbb megujitani és egyuttal lapunknak uj előfizetőket gyüjteni sziveskedjenek.

Nekünk mint eddig, úgy ezután is főtörekvésünk leend a lap tartalmát változatossá és érdekessé tenni, városunk és vidékünk érdekeit védelmezni s e védelmezés terén minden személyeskedéstől óvakodni, hogy igy a közönség igényeinek lehetőleg megfelelhessünk s a magyarosodás szent ügyét tőlünk telhetőleg szolgálhassuk.

A lap előfizetési ára a végi:

Egész évre	*4 frt.*
Fél évre	*2 frt.*
Negyedévre . . .	*1 frt.*

Az előfizetési pénzek a „Köszeg és Vidéke" kiadóhivatalához. Feigl Gyula könyvnyomdájába küldendők.

A „Köszeg és Vidéke"
kiadó-hivatala.

A millenniumi kiállitás ügye.

— Iparosaink figyelmébe. —

Az országos ipartanács, mint fővárosi lapokban olvassuk, október hó 2-án tartja első ülését az őszi idényben.

Nagy érdekkel nézhetünk a most kezdődő munkaidény elé, mert számos kiváló fontosságu tárgy vár elintézésére.

E kiváló fontosságu tárgyak közül ez alkalommal csak a millenniumi kiállitás ügyét emlitjük fel, mely különben is első sorban érdekelhet bennünket.

A munkaszünet első vasárnapján, julius hó 19-én, a temesvári kiállitás ünnepélyes megnyitása alkalmával legelsőbben is a kereskedelmi miniszter volt az, ki mintegy enunciálta azt, hogy akkor, midőn a nemzet Budapesten millenniumát fogja ünnepelhetni, reményli azt, hogy ezen alkalommal ott kiállitást fog rendezhetni, s elvárja, hogy iparosaink és mindazok, kik a kiállitás körül érdekelve vannak, erőt fognak gyüjteni a nagy munkához.

Körülbelül ily értelemben nyilatkozott a vasakaratu miniszter, s a miniszteri nyilatkozat óta nem egy megbeszélés tárgyát képezte a millenniumi kiállitás ügye, s a sajtó is behatóan foglalkozott e nagy fontosságu kérdéssel.

A kiállitást illetőleg kétfelé osztanak a nézetek.

Vannak, kik azon nézetet vallják, hogy a millenniumi kiállitásnak nemzetközinek, vagyis világkiállitásnak kell lennie, s hogy a nemzetközi kiállitást nemcsak közgazdasági és ipari, valamint általános nemzeti érdekek teszik kivánatossá, hanem politikai és kulturális követelmények harczolnak annak ilyetén jellege mellett.

E nézetnek első harczosa Zichy Jenő gróf, kinek, külföldi tőkepénz felhasználása mellett, terve oda konkludál, hogy nemzetközi jellegü világkiállitást teremtsünk, melynek fényes központja a magyar kiállitás lenne.

A nemes gróf teljesen meg van győződve a felől, hogy a nagy nemzetek versenyében a magyar ipar is tisztességesen és becsülettel töltené be helyét.

De igen tekintélyes azoknak is számuk, kik azt óhajtják, hogy a kiállitás országos, nemzeti jellegü legyen, és attól távol áljon minden nemzetköziség.

S ugy látszik, hogy nemcsak a miniszter nézete, de általában a kormány terve is ez.

Abban keresik a kiindulási pontot, hogy a nemzet ezredéves ünnepén, kizárólag csak a nemzet rendezzen kiállitást; hogy az iparunk fejlettségét tanusitó nagy verseny tisztán nemzeti legyen, s hogy a tisztán nemzeti kiállitásból a külföld alaposabban itéljen rólunk.

Legyen bár a kiállitás országos, avagy nemzetközi, mert ezen jellegek egyikének, vagy másikának végleges megállapitásáig még igen sokat fognak tanácskozni, egyet nem szabad felednünk hogy a nagy munkához erőt kell gyüjtenünk.

A kiállitásnak olyannak kell lennie, mely méltó legyen ezredéves multunkhoz. A készülő-

TÁRCZA.

A könyvnyomtatás története Vasmegyében.

(Vége.)

Az erőszakos uton megindult támadást Telegdi igyekezett mérsékelni. Tudta, hogy a protestantizmus ellen hiába való az erőszakos küzdelem. Csak szellemi fegyverekkel lehet velök megmérkőzni. Iratsiban főpap társait igyekszik arra birni, hogy czáfoló iratokat készitsenek. Ő maga is derekasan hozzálátott, hogy a toll hatalmas fegyverével merje egybe erejét a protestansokkal. Többre is ment ezzel a békésebb eszközzel, mint Forgách a börtönökkel. 1577-ben Nagy-Szombatban felállitotta azt a nyomdát, a melynek a protestantizmus elleni küzdelemben oly kiváló szerepe volt. Ennek felállításakor egyidejüleg behozták a censurát, azonban a mi viszonyaink között nem tudtak neki érvényt szerezni. Országgyülési határozat lett volna szükséges a behozatalához. I. Ferdinand privát parancsára nem igen hederitettek.

A nagy-szombati nyomda után több katholikus sajtó is keletkezett. A XVII-ik században a nagyszombatival együtt össze-vissza négy sajtó szolgálta a katholikus érdekeket: Kassán, Pozsonyban és Csik-Somlyón. A többi sajtó e protestánsok kezében volt. Az antireformáczió folyása alatt Vasmegyében nem állott fenn egyetlen nyomda sem. A szomszédos Sopronmegyében azonban működött kettő: egy Csepregben, hol Szepes-Váraljai Bernárd Máté dolgozott, s egy Sopronban.

Az ellenreformáczió, hol csendesebben, hol zajosabban, elmult a nélkül, hogy megyénk — nyomdászatilag — részt vett volna benne. Ezen körülmény okát abban keresheljük, hogy egyrészt ezen mozgalom folyamata alatt nem élt megyénkben sem a katholikus, sem a protestáns részen olyan egyén, a ki a küzdelemben szinten felvette volna a kesztyüt; másrészt meg az ellenreformáczió központja — Esztergom és Nagy-Szombat — megyénktől távol esett. Igy tehát a mily élénken működött Vasmegye a reformáczió terjesztésében, oly csendes volt később az ellenküzdelemben.

A szombathelyi könyvnyomda felállitása idejében a nyomdászatra is már szebb napok jártak. A XVII-ik és XVIII. század jó részében igen tenitólag hatott rá a szigoru censura, melyet az ellenreformáczió honositott meg nálunk. II. József trónraléptével azonban a censurában javulás állott be. A tudomány és művészet emelése végett eltörölte jó részt a censurát és elrendelte a könyvnyomdák szaporitását. Csakis annyit kivánt meg, hogy minden magyar nyomda három darab kötelességi példányt küldjön be a helytartósághoz.

II. József intézkedéseinek meg is volt áldásos tagadhatlan. Határozottan neki köszönhetjük, hogy nyomdáink száma 1787-ben a „Magyar Muzsa" szerint, 29-re emelkedett. Ezek közt van a szombathelyi is. (Sopr. Szücs Józs.)

Vasmegye könyvnyomtatá-ának történetében ennélfogva nagyot kell ugranunk. 185 esztendőt. A XVIII. század utolsó negyedében Vasmegye székhelyén, Szombathelyen támadt fel ujra a könyvnyomda, a mikor a megyei és egyházi hatóság részére Siess Antal, soproni könyvnyomtató, fióknyomdát állitott fel. A felszaporodott szükségletek végett állitották tehát fel ezt a nyomdát. Szombathely ugyanis 1776-ban püspöki székhelylyé lett és a püspöki körlevelek és egyéb egyházi nyomtatványok, ugy a vármegye szükségleteinek elkészitésére elodázhatatlanul szükséges volt legalább egy kisebb arányu nyomda. Eleinte csakis az emlitett nyomtatványok elkészitésére szoritkozott a Siess-féle nyomda. Irodalmi termek csak az első szükségletek kielegitése után kerüli ki alóla.

Miután Siess az égető szükségleteken segitett, irodalmi munkák nyomtatását is elvállalta.

Dicsőségére válik a vasmegyei nyomdászatnak, hogy feleledese után azon kor leghirosebb és legjobb prózairójának, Mikes Kelemennek Törökországi leveleit adta a magyar közönség kezébe. Mikes levelei a XVIII. század legjelesebb termeke, a melyre mi magyarok ép oly büszkeséggel mutathatunk, mint a francziák Sévigné asszony leveleire. A magyar próza ezekben nyilatkozott legtisztábban és nemesebben. Keresetlen és természetes stiljök maiglan mintául szolgálhat.

Siess halála után az örökösök a szombathelyi nyomdai eladták 1806-ban Perger Ferencznek, a ki nyomdáját a Horváth Bodizsár-téren álló Mózer- (jelenleg Spitzer-féle) házban állitotta fel, innet pedig az izraelita elemi iskola regebbi helyiségébe költözködött.

Perger idejéből való az a megyei kiadvány, a mely a nyomdászok akkori viszonyaira és fizetésére élénk világot vet.

Perger 34 esztendeig volt a vármegye nyomdásza. 1840-ben eladta nyomdáját Reichard Károly és fiai köszegi nyomdászoknak.

A szombathelyi nyomda mellett Köszegen is keletkezett uj nyomda, a melyet Reichard Károly alapitott. Leginkább protestáns vallási munkák és szentirások kerültek ki alóla. Reichard kezén a szombathelyi nyomda is élénkebb működésnek indult; a megyei nyomtatványokon kivül irodalmi munkák is készültek el rajta.

Reichard nem sokáig birta ezt a nyomdát ujra

déseket már mostan kell megkezdenünk, s már mostan kell megbarátkoznunk azzal, hogy kiállitásban részt kell vennie az ország minden vidékének, minden városának, söt mindenkinek, a ki csak kevéssé is tényezőül tekinti önmagát az ország mezőgazdaságának, iparának, kulturájának valamely ágában.

Jelen sorainkkal nem volt egyéb czélunk, mint az, hogy vidékünk iparosait már most eleve figyelmeztessük az 1895-re tervezett millenniumi kiállitásra.

Igaz, hogy addig még teljes négy évünk van, de ismételnünk kell azon meggyőződésünket, hogy e kiállitásnak, legyen az országos, vagy nemzetközi, de mindenesetre fényesnek, ragyogónak és nagyszerünek kell lennie.

Ki kell fejtenünk minden erőnket, s meg kell mutatnunk azt, hogy ezeréves küzdelmeink közepette is lépést tartottunk a haladásban minden téren, s hogy ott állunk éppen, ahol a művelt külföld.

Az érdeklődés általános jeleiből biztonkövetkeztethetünk arra, hogy a kiállitás valódi képet fog nyujtani, nemzetünk életrevalóságáról; s mig egyrészt erőink duzzadtságát fogjuk ott bemutathatni, másrészt meg fogunk győzhetni mindenkit, elleneinket is, arról, hogy gazdasági, ipari és kulturális fejlettségünknél, fogva méltók vagyunk az ezeréves hazára.

Befejezésül még valamit!

A millenniumi kiállitás ügyében nem utolsók lesznek ezek a sorok, miket most irtunk. A kiállitásban való tömeges részvételre mindenkor fel fogjuk emelni buzditó szózatunkat, s e téren nem fogunk mások mögött maradni soha sem. E sorok szolgáljanak csupán mementó-ul, emlékeztetőül ama nagy munka létesitésére, melyre négy hosszu év adatott, hogy az egész világ előtt bebizonyithassuk kulturképességünket és fejlett ipari és közgazdasági állapotunkat.

CORYDON.

Helyi és vidéki hirek.

— **Hivatalvizsgálat.** Laky Kristóf dr., törvényszéki elnök a hét első napjaiban városunkban időzött és megvizsgálta a járásbirói hivatalt.

— **Itthon.** Chernel István, fiatal neje kiséretében, két hónapot töltött Norvégiában, elmenve egész Vad-őig, hol magyar ember még nem fordult meg, hogy ott az északi madárvilág azon alakjait, melyek nálunk ismeretlenek, tanulmányozza. A fiatal tudós csak a napokban tért haza Kőszegre, hol már többeknek alkalom nyilt a vele hozott madár-néprajzi és kagylógyűjteményt megtekinteni. A gyűjteményben látható: dunna-lúd, alka, lunda, különféle szalonkafaj, király, hófajd és más kisebb ritkább északi madár, valamint egy pár ritkább madárnak fészke, fiókája és tojása. A néprajzi dolgok között leginkább lapp-eszközök és ruhanemüek keltenek bámulatot, nem kevésbé pedig még a részint fotografált részint saját kezüleg rajzolt tájrészletek. Legközelebb alkalmunk lesz igen kedves kézből utleirást közölhetni és ornithologusunk szakközleményeit is hoznunk.

— **Regaleügy.** A regále kártalanitásért városunk számos eredménytelen sürgetésekkel czélt nem érvén, végre is személyes közbenjárásra volt szükség, hogy folyó hó 15-én az állam részéről az érdekeltek kifizetése megtörténhetett. 4½%-at kamatozó kötvényekben kaptak: a város 45100, a korona vendéglőért a Győrytele templomépitési alap 2600, a regalejog hasznositói együttesen mintegy 32000 frtot. Ezen tőkéért fizet az állam évente nem egészen 3600 frt kamatot, a regalejog bérletéért kap évenként 15000 frtot, vagy is, meglehetős jó „Geschäft“ et csinált az állam.

— **Előkészületek a templomépitéshez.** Nem sokára más képet öltött a főtér felső része. A *Korona* vendéglőgadónak, mint épületnek, napjai meg vannak számlálva, mert helyén épül fel a katolikus uj plebániatemplom. Már hordják a köveket udvarára, hova azután már nem igen fog betérni utas, mert a jövő hótól fogva nem lesz ki fogadja. Kiüritik az épületet, hogy mielőbb lebonthassák.

— **Megszökött.** A császár-utczában rőfösüzlettel biré Handley Lajos, kinek fiatal neje pár héttel ezelőtt csinos összeget hozott a házhoz, a mult hó 30-án azon kijelentéssel hagyta itt Kőszeget, hogy *Karlsbad*-ba megy. Neje hozományát, vagy 6 ezer forintot, szebre vágván, nem feledkezett meg a vidéken lakó ipjától sem bucsuzni, akitől szintén vitt utravalóul egy kis összecskét, hogy a kura annál jobban essék. Handley elment, de hogy hova, máig sem tudja senki, mert Karlsbadban, ahova sürgöny utján kérdést intéztek, hirét se hallották. Hogy magát el nem emésztette, arra az enged következtetni, hogy város-községi bizonyitványnyal külföldi útlevelet szerzett s vele egyidőben a boltjában dolgozott csinos divatárusnő is eltünt. Úgy látszik, hogy Handley házasságkötésénél az asszony csak mellékes valami volt és a fő a pénz, vagyis az egész olyan gsäft-házasság, mely immár meghozta gyümölcseit.

— **Római zarándoklat.** A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter az összes állami és kath. főiskolák illetve középiskolák igazgatóságait 37972/1891 sz. a. kelt körrendelettel értesitette, hogy a római zarándoklatra jelentkező r. kath. tanulókat tíz napra elbocsáthatják. A zarándoklatra eddig is már több tanuló és igen distingvált közönség jelentkezett. Az érdekes és minden részletében pontosan kidolgozott programmot dr. Robitsek (Budapest központi papnevelde) és a m. kir. államvasutak városi menetjegyirodája bárkinek ingyen küldi meg. A zarándoklat élén Császka György szepesi püspök V. B. titkos tanácsos ur ő excelenciája áll, a ki a zarándokokat külön kihallgatáson fogja ő szentségének bemutatni. A zarándoklat emlékére, a mely szt. Alajos tiszteletére történik, a rendezőség emlékérmeket veretett.

— **Cseveges a hétről.** Hogy a regalet megváltották, az régi dolog; de hogy a váltság dij is meglett, az már legujabb, és pedig örvendetes esemény. Egy sereg ujdonat-uj ezeres bankó és másnemü papir nagy czeremóniák mellett vonult be a napokban szegény, mert üres, városi kasszánkba, melynek kulcsait most majd féltékenyebben őrzik, mint azelőtt s melynek tartalmáért az adófizető szinte ugsággal telik meg: hátha megpenészlednek azok az értékes képecskék. Igen ám! csakhogy a városi képtáros ur nagyon tudja, hogy mit csinál. Nem azért őrzi ő olyan féltékenyen azt a rengeteg kincset, hogy esztendő multán már ne legyen belőle, hanem hogy örökké tartson és legyen . . . állandó képtára a városnak, a mely a legujabb művészetért annyit áldozott. „Elveszett fejszének a nyele“ maradt meg e váltság összegben és erre — porsze — vigyáznunk kell. Meg nem penészledik, arról jó előre gondoskodtak az elődők; szellőztetni meg azért sem lesz tanácsos mert ha olyan feleségunt Amerikába vágyódó ember találna közelibe jutni, hát megeshetik, hogy elvándorolna. Mert ez is olyan hozomány-féle, a melyre jó ipam-uramnak vigyáznia kell

— **„Vasvármegye“** czim alatt Balogh Gyula egy kis füzetet adott ki, mely vázlat akar lenni a vármegye monographiájához és egyuttal kézikönyv az elemi és polgári iskolákban. Balogh Gyula szorgalommal buvárkodik a megyei levéltárban s e füzet is jobbára az ott feltalálható adatok uyomán készült. Sokat gyüjtött már és sikerrel tette közzé tanulmányait egyes lapokban; de oly hasznosat még nem végzett, mint a most kiadott füzetével. Ha nem is kerülhet e könyvecske minden falusi gyermek kezébe, már magában az, hogy a tanitó használhatja fel az abban foglaltakat történeti és földrajzi oktatásában, megbecsülhetetlen dolog. Elmerjük mondani, hogy ilyenek nélkül nem sokra mennek az iskolákban és nem lesz főleg biztos, alapos a történet tanitása. Azért kivánjuk e füzetnek minél szélesebb körben, nevezetesen tanitói körökben, való etterjedését.

— **A lékai bucsu**, Gyönyörü szép idő kedvezett a mult vasárnapi lékai bucsunak. A Gyöngyös mentén elhuzódó hegyek fái aranyos napsugár mellett csendben tekintettek le a völgyben haladó bucsusokra s lombdiszök csak néha-néha mozdult meg, akkor is mintha csak köszönteni akarná a vándort. Nagyon szép a természet még ilyenkor szeptemberben is, és szép nevezetesen Léka vidéke. Egyszer egy esztendőben, bucsu napján, látogatja meg ezt a vidéket a legtöbb ember; valóságos bucsujáró hely ilyenkor a történeti nevezetes régi hely, melynek szép nagy temploma nem képes befogadni a hivők sokaságát. Több nyelven tartott szent beszédek, főpapi mise és a kórusról hallszó zenerészek kiváló érdeket és fontosságot kölcsönöznek a napnak. Istenitisztelet után a vásáros sátrak körül csoportosul az ezer meg ezer ember és némi bevásárlás után amint jött, kereszt alatt, ugy távozik. Elcsendesül végre minden, csak a korcsma zenéje és a körhinta kintornája rázza fel néha az álomra tértet. Ez még egyszer-kétszer megdörzsöli szemeit és végre felsóhajt: vége a bucsunak!

— **Segélyezés.** A rohonczi magyar kisdedóvóintézet 1891/2. évi költségeinek fedezésére 250 forintnyi segélyösszeg vált szükségessé. A mint a *Vasmegyei Lapok* értesül, e segélyösszeget a vármegye szándékoznek kiutalványozni a kisdedóvó-alapból. Bizony megérdemelné a derék nagyközség, mely szük anyagi viszonyai daczára oly sokat létesitett az utóbbi időben.

— **Iskolaszentelés.** A soproni katolikus hitközség a belvárosban 56 ezer forint költséggel uj, diszes iskoépületet emeltetett, és annak ünnepélyes megnyitására és fószentelésére meghivta a győri megyéspüspököt. E hó 9-én folyt le az ünnepség egyházi és világi hatóságok, roppant nagy közönség és gyermekseregjelenlétében Az uj iskola renaisance stilben épült és igen emeli a belvárosnak a kaszinó felé eső részét. A megnyitás napján gyönyörüen feldiszitették külsejét s az előcsarnokot szőnyegekkel és pálma virágokkal ékesitették.

— **Mulatság Patyon.** A nagy-kis-patyi tűzoltóegylet által a saját pénztára javára mult vasárnapon Patyon rendezett mulatsága minden tekintetben jól sikerült, Az egész környékből jöttek oda vendégek, kik nemcsak a mulatságot emelték, hanem annak sikerét felülfizetéseikkel is előmozditották.

— **Köszönetnyilvánitás.** A nagy-kis-patyi önk. tűzoltó-egyletnek — saját pénztára javára — a mult vasárnap rendezett mulatsága alkalmával a következő felülfizetések történtek: Ngos lovag Patzenhofer és Rottermann urak 10 frt, tek. Szerdahely Antal urad. tiszttartó ur 5 frt, özv. Keneseyné ő nga Budapestről

---

gazdát cserélt tehát s 1846-ban Bertalanffy Imre, a soproni Siess-féle, s később a Kultsár-féle nyomda vezetője vette át tőle.

Reichard kőszegi ember volt. A magyar nyelvhez édes-keveset konyitott, a megyei nyomtatványokon kivül nem is nyomtatott magyar müveket.

Midőn Bertalanffy Imre a sajtót átvette, küszöbön volt a szabadságharcz kitörése. Tudjuk, hogy 48 előtt a szabadsajtó csak pium desiderium volt nálunk. Minden műnek, czikknek előzőleg szigoru czenzurán kellett átmennie.

1848-ban letörtek ugyan a sajtók bilincsei, szabad lett a gondolat és a szó, azonban a nyomdászok helyzete az uj sajtótörvények következtében nagy mértékben sulyosbodott. A sajtótörvények ugyanis elrendelték, hogy minden nyomdatulajdonosnak 4000 pfrtot kell letennie biztositékul.

1848 márczius 15-én kiütött a magyar szabadságharcz. Szabaddá lett a gondolatkozás, a sajtóról lepattantak a békók Petőfi lelkesitő szózatában, a Talpra magyar-ban, mind a kettő egybe találkozott, Petőfi a harcz kitörésekor megirta riadóját és az ezerkaru sajtó millió meg millió példányban szórta a közönség közé. Ez volt a legelső mozzanat, a melylyel titáni harczunk megindult.

Harczunk balul ütött ki. Függetlenségünk elveszett. Az osztrák kettejü sas elnyelte a magyar czimert. Kezdődött a reakczió. A győző kardjára irta: Vae victis! Jaj a legyőzötteknek. A hóhérok dolga szaporodott. Alig győztek a munkát. Fejbelövés, bitófa, börtön volt a küzdők bére a győzők részéről. A ki akár tettel, akár szóval részt vett a küzdelemben, ha el nem tudott menekülni, szigoru büntetés várt rá. Az a kor volt ez, mikor a honfi „szertenézett, s nem lelé honját e hazában.“

A szegény nzomdászok sem kerültek ki az osztrák birák figyelmét. Számon kérték tőlük is, miért merték szaporitani a hazafias nyomtatványokat. — A szombathelyi nyomdász, Bertalanffy Imre is, a biróság elé került, mert „Kossuth imádságád“ kinyomtatta. A hadi törvényszék börtönre itélte, de mert a sok uj rendelet kinyomására a nyomdász szükséges volt, elfelejtették elzárni.

Mikor az osztrákok megelégedtek a vérrel, a melyet kiontottak, és az élettel, a melyet nyirkos tömlöczeikben elsorvasztottak, mikor átlátták taktikájok helytelen voltát; arra a meggyőződésre jutottak, hogy jobban megnyerik magoknak a magyarokat, ha jobbjukat nyujtják feléjük: megszüntették a rémuralmat és a békés kiegyezés utjára léptek, 1867-ben ujra szent lett a béke és nemzetünk zavartalanul hozzáláthatott művelődése fejlesztéséhez, a mire a létért való küzdelemben nem maradt ideje. Azóta közéletünk minden terén óriási haladást tettünk; — néhány év alatt oda emelkedtünk, a hová Európa művelt államai a béka ölében jutottak.

Nyomdászatunk is hirtelen föllendült. Nyomdáink számban megszaporodtak, és technika tekintetében emelkedtek. Bertalanffy Imre 1874-ben fiára Józsefre bizta nyomdáját, mely a fiatal kezekben a kor kivánalmai szerint arra a szinvonalra jutott, a minő az akkori technika vivmányai szerint lehetséges volt. Manapság pedig szerkezet és fölszerelés tekintetében egyaránt első rangu nyomdává fejlődött.

Szombathelyen kivül még Kőszegen létezett sajtó, a mely — miként emlitettük — Reichard tulajdona volt. Reichardék azonban 1855-ben Sopronba költözködtek, és a nyomda megszünt.

De 1861-ben ujra keletkezett más, a melyet Bertalanffyék állitottak ott fel.

Bertalanffy Imre a kettős terhet nem birván, a kőszegi nyomdán túladott s eladta Feigl Frigyesnek.

1873-ban uj nyomda létesült Szombathelyen. Ekkor állitotta fel ugyanis Seiler Henrik maig működő sajtóját. 1879 ben pedig Felső-Őrött Schodisch Lajos szervezett egy kisebbszerü nyomdát, a mely azonban a magyarságnak eddigelé nem sok hasznot hajtott.

A nyolczvanas években nyakraföre keletkeztak a kisebb szabásu sajtók. Szombathelyen Gábriel és Poszlavszky alapitott nagyobb rendü sajtót. Eszerint most Szombathelyen három nyomda szolgálja a kultura érdekeit. Keletkeztek még nyomdák Körmenden, Kőszegen, hol jelenleg kettő működik, és Muraszombatban. Kisebb nyomógép vau Sárvárott és Kis-Czellben. — Összegezve az elősoroltakat, vau jelenleg Vasmegyében 9 sajtó, nem számitva ide a kis kézi sajtókat.

Az a kérdés ötlik most már fel, vajjon a nyomdák ezen száma hasznára van-e a nyomdászat fejlődésének. Nem-mel felelhetünk. Mert élénk verseny fejlődvén ki, nem a csin, izlés, diszes kiállitás nyomdászaink első czélja, hanem a haszon. S nem csoda! A munka bére alászállt, ennél fogva a kiállitás is silány lett. Már pedig korunk viszonyai közt a megélhetés a fő.

A nyomdák szaporitásával egyidejüleg a lapok is nagyon megszaporodtak. A hol nagyobb sajtó keletkezett, meg nem állhatta a nyomdász, hogy lapot is ne adjon ki. Sőt ugylátszik, mintha a sajtók a lapok kedvéért keletkeztek volna. Szép dolog ugyan, és a kultura magas fokára vall az ujságok száma, csak hogy megvan ebben is a kellő mérték. Nagy baj, hogy mindenki olyan kenyérkeresetnek hiszi az ujságirást, a melyet képesség nélkül lehet végezni. Olyan ez a mesterség, mint a tüz; megégeti könnyen, a ki tapasztalatlanul hozzá nyul.

Vármegyénk központja sokáig beérte az egy „Vasmegyei Lapok-“kal, a mely a jövő évre éri meg 25-ik évfolyamát. Sokan azonban megirigyelték jó sorsát, szerencsét próbáltak. Igy keletkezett a „Vasmegyei Közlöny“ alapitva Lipp Vilmostól a mely végelgyengülésben halt meg. De sirján feltámadt a „Vasvármegye.“ A vasmegyei függetlenségi és 48-as pártnak szüksége volt organumra, hát fogta magát és megalkotta a „Dunántul“-t, a melynek fatuma, hogy ugyszólván minden

5 frt, Ridinger Károly ur 2 frt, ifj. Ridinger Károly ur Bükkről 1 frt, Kauczky Szilveszter ur Kozárról 2 frt, N. N. Paty 2 frt, Waigandt Károly ur Szombathelyről 4 frt 60 kr., Sc…z Ewald ispán ur Suranyból 2 frt 60 kr., Eichel ispán ur Bükkről 1 frt, Ziegler Károly gazdatiszt ur Gyalókáról 1 frt, Horváth Ferencz ur Benkeházáról 60 kr., Arai Attila Szombathelyről 70 kr., Kiss Tamás ur Tömördről 60 kr., Czike Ferencz ur Kőszegről 60 kr., Horváth Péter tanitó ur Patyról 60 kr., Janzsó Mihály ur Tömördről 60 kr., Kroknay ur Surányból 60 kr., Németh György ur 50 kr., W. K. 60 kr., Bredl Ágoston ur Kőszegről 40, Fuchs Alajos ur Kőszegről 20, Borossay Béla ur P.-Csóóról 20, Nagy Gergely ur N. Asszonyfáról 20 kr. Összesen 42 frt 60 kr. Nevezetteknek a kegyes adományért, tek. Szerdahely Antal tiszttartó urnak a tánczhelyiség szives átengedéséért, valamint tek. Girardoni Róbert ispán urnak ezen mulatság létrehozásánál kifejtett fáradozásáért hálás köszönetet mond: *a n.-k.-patyi tüzoltó-egylet.*

— **Postaügy.** Az ideiglenesen megszüntetett p o r- g ö l i n i postahivatalt f. é. szept. 11-én ujra megnyitották.

— **Sikkasztó biró.** S c h a f f e r József felső-szénegetői volt községbiró a községi pénzekből nagy összeget elsikkasztott, mi miatt ellene az eljárás megindittatott. Az elsikkasztott összeget a főszolgabiró a hütlen elöljáró vagyonára biztosittatta.

— **Vakmerő rablás.** A Völcsej és Lövő közti országuton e hó 7-én hajnalban három kendőkkel beburkolt fegyveres férfiu megtámadta a répcze-szemerei vásárra ballagó Kustor János és Thalaber János horpácsi lakosokat s pénzüket követelte. Thalabér megfutott, Kustort azonban a gazemberek lefogták és 240 frt kész pénzet elvették. Ez két hónap alatt már a második ilyen rablás a csepregi járásban. (Bizony nem ártana, ha a csendőrség a kellő erélylyel járna el.)

— **Gazdag figyelmébe.** Az őszi fontos vetés munkájának ideje itt levén, nem mulaszthatjuk el arra figyelmeztetni a gazdaközönséget, hogy fáradságának eredménye, a termés, nemcsak a tiszta és egészséges vetőmagtól, hanem attól is függ, hogy milyen fajtát vetünk. Azzal nem csak mi magyarok, hanem a külföld is már régen teljesen tisztában van, hogy olyan kitünő buza, mint a magyar, másutt sehol a világon nem terem, de már a mi a rozsot illeti, ezzel a külföld tulszárnyalt bennünket, mert a mienknél sokkal jobb rozsfajtákat bocsát forgalomba. Az utóbbi években többféle kitünő uj fajtával szaporitották a rozsot, de valamennyit felülmulja a két legujabb fajta: a schlanstädti óriás-rozs és a zsáktöltő Mammuth-rozs. Mindkét fajtának meg vannak mind ama tulajdonságai, melyekkel a jó rozsnak birni kell; az előbbi némileg kedvező időjárás mellett kataszteri holdankint 1500 kilogrammot is fizet, az utóbbit pedig éppen bő termőségeért nevezték el méltán zsáktöltőnek Mauthner Ödön, ki egy alkalmat sem mulaszt el, melylyel a hazai mezőgazdaság felvirágzását előmozdithatja és a gazdaközönség érdekeinek szolgálatot tehet, mint a most megjelent őszi árjegyzékből látjuk, e két kitünő rozsfajt is azonnal sietett megszerezni, hogy a haladni szerető gazdaközönségnek rendelkezésére bocsáthassa. Kétségtelen, hogy ezzel is oly kiváló szolgálatot tesz a gazdaközönségnek, mint a montagnei rozzsal, melyet nyolcz évvel ezelőtt honositott meg nálunk és melyet kitünő tulajdonságaiért a földmivelési miniszter is felkarolt és a gazdaközönség közt buzgón terjesztette. Meg vagyunk róla győződve, hogy gazdaközönségünk, mely a mai viszonyok közt csak ugy boldogulhat, ha a külföldi versenynyel lépést tud tartani, megragadja az alkalmat ama két rozsfajtának a beszerzésére, mely az eddigi rozsokat bizonyára háttérbe fogja szoritani. Megjegyezzük, hogy ugy a schlanstädti, mint a zsáktöltő Mammuth rozs nálunk csakis Mauthner Ödön magkereskedőnél kapható, mit azért tartunk szükségesnek megemliteni, hogy a gazdaközönség félrene vezettesse magát.

— **Hirdetmény.** A „Sächsischer Gastwirthverband" jövő 1892. évi február hó 4-től február hó 9-ig a szász királyné ő felsége védnöksége alatt Lipcsében a kristály palotában a vörös kereszt hadszükséglete egészségügyi, népélelmezési és szakácsművészeti ágazatokra vonatkozó nemzetközi kiállitást rendez. A kiállitásra jelentkezési határidő 1892. évi január hó 1-je. Minden a kiállitásra vonatkozó tudakozódások a külön e czélra választott intéző bizottsághoz (Lipcse, Rossplatz 10. II., 1891 október 15-én tul kristály-palota) küldendők. Mire ezennel felhivjuk az érdekelt körök figyelmét. Sopron, 1891. szeptember hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** Ő nagym. a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur f. é. augusztus hó 8-án 48623/IV. sz. a. kelt értesitése szerint Portugaliában az ott behozni szándékolt gyufaegyedárusságra való tekintettel f. é. junius hó 25-én kihirdetett zártörvény értelmében a fából és viaszból való phosphorgyufák bevitele egyelőre négy havi időre megtiltatott és egyszersmind az azok készitésére szolgáló faszelenkék és viaszfonalak és a csomagolásukhoz használt skatulyák bevitele azon korlátozásnak vettetett alá, hogy azok csupán az országban levő gyárak által üzemüknek az eddigi terjedelemben való fenntartásához szükséges mennyiségben vihetők be. Mire ezennel felhivjuk az érdekelt körök figyelmét. Sopron, 1891. augusztus hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

— **Hirdetmény.** A Brüsselben f. é. april havában felállitott vámtarifa iroda, melynek czélja az egyes államokban fennálló vámszabályzatok és vámtarifák nyilvántartása ezeket több európai, nevezetesen német, angol, franczia, olasz és spanyol nyelven adja ki. Ezen kiadványok előfizetés utján megszerezhetők és pedig a budapesti kereskedelmi muzeum igazgatósága utján. Évi előfizetési ára 15 frank, és megjegyeztetik hogy eddig már 4 füzet jelent meg. Megrendeléseknél kiteendő hogy mily nyelvü példány kivántatik. Sopron, 1891. szeptember hóban.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

---

uj év más szerkesztőt hoz ujévi ajándékul. A nyugatrészi német sógoroknak szükségük volt német nyelvü ujságra, a mely a megyei központban szerkesztessék. Mit tett hát Gábriel ur? Nem tanulta ugyan az ujságirást, de hallott valamit az ollóról, hát ő is fogta magát, teremtett egy német ujságot e megye szivében, a hol német lap senkinek sem kell és lőn a „Volksfreund." Hogy az ujságiráshoz jó adag elelmesség is kell, tudta Gábriel ur, és — risum teneatis — lapja el.

A politika nem lehet el élczek, holmi szurások nélkül. Tessék csak megnézni egy minisztert vagy képviselőt, hogy szúrja furja czeruzáját az üres levegőbe. Ez már a politizáláshoz tartozik. Nos tehát a szombathelyi politikai lapok mellé kellett effele élczelődő, szurkáló hatalom és megszületett, jobban mondva, kidugta fejét a földből a „Torma". Csakhogy szerencsére ez a Torma vajmi ártatlan növény, kevesen tüsszögnek tőle, nem ugy, mint a czimlapja ábrázolja. Sőt a mi Tormá-nk édes is. Ha gúnyol, dicsér is. Első oldalán Vasmegye jobbjai mind megjelentek képekben és irásban. Tudja azt jól Kun Samu ur, a szerkesztő, hogy jobb a barát az ellenségnél. Okosan is cselekedte, hogy barátokat szerzett, nem ellenségeket. Ennek köszönheti, hogy még ép a feje.

A „Gazdasági Tudósitó", és a „Tanügyi Értesitő" a szakok érdekeit szolgálja. —

Kőszegen 3 lap küzd a megélhetéssel: „Kőszeg és Vidéke", „Günser Anzeiger, „Günser Zeitung."

Felső-Eőrött az „Oberwarther Sonntagszeitung" őrködik a vidék érdekei felett és jól vigyáz, nehogy a magyar nyelv terjedése valahogy elrontsa az ő gseftjét. — Körmenden a „Rábavidék"-et olvassák, Muraszombaton: a „Muraszombat és Vidékét." Összesen tehát 13 lapot nyomtatnak Vasmegye területén. Azt mondják, ominosus egy szám, valamelyik meghal még ez évben. Vajjon melyik lesz az?

Közgazdaság.

Utmutatás

a szőlőragya (peronospora viticola) ellen való védekezésre.

Bortermelésünknek — kivált a homokinak — ezen gomba-ellensége juniusban és juliusban lép föl, és pusztitásait augusztusban és szeptemberben folytatja. Ismertető jelei a következők: a peronosporás levél *alsó lapja* olyannak látszik, mintha *czukorporral* volna behintve, vagy mintha ott *sö virágzott* volna ki, vagy *dér* képződött volna. Kezdetben e foltok apróbbak és rendszerint a levél főbb erezete mentében láthatók és csak későbben olvadnak nagyobbakká vagy egy egészszé össze. A levél felső lapján pedig először sárgás, később barna — de sima — foltok láthatók a szerint, a mint a gomba fejlődése kisebb-nagyobb mértékben haladt előre.

E gomba könnyen megkülönböztethető a nemezbetegségtől (Erinosis), melyet a *Phytoptus vitis* nevü atka okoz és mely rendesen nem veszedelmes. A nemezbetegség foltjai piszkos fehérek, majd sárgák, tömött *nemez*hez hasonlók és szintén a levél alsó lapján láthatók, míg a levél *felső lapján* a megfelelő helyeken apró pupodások keletkeznek.

Különbözik a gomba az Oidiumtól is, mely a levél *felső* lapján *is* látható.

A peronospora viticola nyári és téli spórák által szaporodik; az előbbieket a szél szerte-szét hordozza és ha a szőlőlevél felső lapjára hullanak s itt eső vagy harmatcseppbe kerülnek, + 25—30° C. melegben tovább fejlődnek. A nyári spórák nem állanak ellent a nagyobb hidegnek, s ennek beálltával elpusztulnak, míg a téli spórák ellenben a legszigorubb telet is élő állapotban húzzák ki. Tavaszszal életre kelnek a folytatják pusztitásaikat úgy a szőlőlevelen, mint az éretlen vesszőn, a fürt nyelen, annak elágazásain, a szőlőszem kocsánjan és magán a szőlőszemen is. A gomba által megölt levél vagy elválik a vesszőről és lehull vagy összeszáradva a tőken csüngve marad. A peronosporás vessző be nem érik, télen elfagy, középső szemei elvesztik életképességüket, ily esetben a peronosporás esztendő után csak a rövid metszés ajánlható. A fürtöt már a virágzás ideje előtt is megtámadhatja.

A peronospora pusztitása vagy közvetett az által, hogy tönkre teszi a lombozatot, vesszőt s e miatt a termés meg nem érhetik, vagy közvetlen az által, hogy a fürtöt támadja meg, mely vagy egészen lehull, vagy legalább a belőle szürt bort teszi elvezhetetlenné.

A peronospora rohamosabban és erélyesebben terjed a száraz talaju szőlőkben, s ez az oka annak, hogy a homoki szőlőkre annyira veszedelmes.

*

A peronospora ellen hathatós védőszerül szolgálnak a rézvegyületek, kivált a *rézgálicz* (kék gálicz), mely a szőlőlevelre hintve vagy fecskendezve és a légköri viz (és harmat) által feloldva, a levél sejtjei által felszivódik, s ezeket annyira megedzi, hogy a peronospora nem bir rajtuk át törni. A nyári spórák pedig olyan eső — vagy harmatcseppben, mely rézgáliczot tartalmaz, maguk is elpusztulnak, mielőtt a tevélbe hatolhatnának. A rézgálicz olyan adagban, mint az permetezésnél használtatik, a borra vagy szőlőt élvezőre nem veszélyes.

Védekezésül a következő réztartalmu folyadékok használtatnak.

I. *A bordeaux-i keverék*, melynek alkotó részei többféle arányban vegyithetők. Napjainkban rendesen ezek az arányok szerepelnek:

a) 100 liter viz,
2 kilogramm rézgálicz,
2 „ égetett mész.
b) 100 liter viz,
3 kilogram rézgálicz,
3 „ égetett mész.
c) 100 liter viz,
4 kilogram rézgálicz,
4 „ égetett mész.

Az *a)* alatti (kétszázalékos) keveréket akkor használjuk, mikor a baj még nem lépett fel, hanem még akarjuk előzni. Ha az első permetezés kellő időben, május végén, megtörtént, akkor a nyár további folyamán is elég szokott lenni ez a keverésarány.

Hogyha azonban az első permetezés megkésett, s a gomba nyomai már mutatkoznak a leveleken, akkor a *b)* és *c)* alatti (3- és 4%-os) arányban keverjük össze az anyagokat.

A rézgáliczot megtörjük és először kisebb mennyiségü mérsékelten meleg vizben — 1 kilogramm rézgáliczra 3 liter vizet számitva — oldjuk fel. Egy másik edényben pedig az oltatlan meszet oltjuk meg egyszer annyi vizben. A mészoldatot czélszerü finom szitán átszürni, nehogy olyan anyag is maradjon benne, melytől a permetező készülék bedugul. Ezután a rézgáliczoldatot a kellő arány szerint, nagyobb mennyiségü vizbe öntjük bele és ha a mészoldat lehült, akkor folytonos kavarás közt, lassan hozzá keverjük a rézgálicz-oldathoz (és nem forditva). — A mészoldatnak okvetlenül le kell hülnie, mert különben a keverék a peronosporára nézve teljesen hatástalan lesz. Ha van jó kövér, vajszerü oltott meszünk, ugy ezt is használhatjuk, csakhogy ekkor 1 kilogram oltatlan mész helyett 2½ kilogram oltott meszet kell alkalmaznunk.

A rézgáliczot csak fa-, réz- vagy agyagedényekben oldjuk fel, és annak kavarásához is szintén csak faeszközt használunk.

(Vége következik).

Irodalom.

— **Felhivás előfizetésre!** Századunk, mely az emberszeretet századának szereti magát neveztetni, gazdag korszakalkotó vivmányokban. A tudományosság és vele együtt mindazon tényezők, melyek az emberiség boldogitására irányulnak, e században fejlődtek bámulatos magasságig. Csudálatos, hogy ép azon irányban, amennyiben boldogságot elősegitő eszközök tökéletesbültek, hogy ugyanoly, ha csak nem nagyobb iránylan sülyedtünk e században az anyagi jólét, a közerkölcsiség tekintetében. Századunk legnagyobb tudósai azon fáradtak, hogy a gőzt, a villamosságot az emberiség javára járomba fogják; hogy testünknek minden egyes porczikáját tanulmányozva, ellessék a természettől azt a csudaszert, mely a szervezetünket megrontó betegségekkel győzedelmesen megvivjon. Hiába várjuk azonban azt az Edisont vagy Kochot, aki feltalálja és odanyujtsa nekünk a szert ama rákfene ellen, mely nem az egyes, hanem az egész társadalom testén rágódik, ezt előléssel fenyegeti: a közerkölcsiség hanyatlása, a pauperismus elleni szert. A pauperismus, századunknak e legrémülletesebb jelensége napról-napra terjed, beeszi magát a társadalom egészséges testrészeibe. Kiszámithatatlanok e romboló betegség következményei. Pedig a pauperismus gyógyitható betegség! Pauperismus alatt a nyomort, nem a szegénységet értjük. Szegények éltek, a mióta az emberek önfentartásra utalvák; a nyomor századunknak szülöttje. A szegénységnek meg van a maga létjogosultsága, a nyomornak soha! Saját testének megvédésében kell a társadalomnak fegyvert fognia a nyomor ellen. „Az Emberbarát" arra törekszik, hogy kimutassa, miképp támadható meg a nyomor legalaposabban és legsikeresebben. „Az Emberbarát", mely kizárólagosan a humanismus szolgálatába szegődött, egyengetni akarja az utat, malyen az emberszeretet győzedelmesen előrehatoljon. „Az emberbarát" egyesiteni kivánja mindazokat az erőket, melyek szétforgácsolva eddig is ugyanazon nagy eszme szolgálatában állottak, de csak együttes és czéltudatos működésben képesek az eszmét megvalósitani. „Az Emberbarát" szeptember 20-ától kezdve minden vasárnapon fog megjelenni. Előfizethetni legczélszerübben postautalványon „Az emberbarát" kiadóhivatalában Budapesten IV. Magyar-utcza 2. sz. a. Előfizetési ár: egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Hogy „Az Emberbarát" nagy és nemes czéljait elérje, jobbára a társadalmon áll, azokon, akikért ifjui tűzzel, férfias erélylyel és a szegényügy alapos tanulmányozása után sikra száll; — azokon áll, akik nagy és nemes eszmékért lelkesülni tudnak, ezeket pártfogásukban részesitik. Budapesten 1891. évi szeptemberben.

„Az Emberbarát" szerkesztősége.

— **A mivelt közösség szellemi igényeit** kétségkivül legjobban kielégiti a „Képes Családi Lapok" Előttünk fekszik legutóbb megjelent 34. és 35. száma, melynek tartalma mindjárt az első tekintetre igazolja a fenti állitást. Egyik főérdeme azonban az, hogy az ország különböző részeiben legtöbbnyire ismeretlenül lappangó tehetségeknek is alkalmat nyujt az érvényesülésre. E tekintetben a „Képes Családi Lapok" hamisitatlan tükre a magyarság szellemi fejlődöttségének. A nemzeti irodalom és kultura történészeinek ép az oknál fogva becses kutfőül szolgálhat a jelenkor irodalmi viszonyainak ismertetésénél. E szépirodalmi közlöny tehát már azért is pártolásra méltó. A magyar olvasó közönség mint egy önmagát látja benne. Látja, mint támadnak fel és mint fejlődnak szemlátomást az uj tehetségek. Látja, mint ragyogtatják elbeszélő művészetüket a már meglett irók, látja mily lelkesedéssel szolgálnak valamennyien egy czélt: a közönség szellemi igényeinek kielégitését, a jó izlés fejlesztését, a hazafias szellem gyarapodását. Ily lapnak minél szélesebb körökben elterjedése mindenkinek érdekében feküdvén a magunk részéről a legmelegebben ajánljuk a magyar közönség pártfogásába. Czikkei közül megemlitendők: Rudnyánszky Gyulától: „a konkurrens nagyságok" melyben merő humorral ecseteli az ábrázoló és képzőművészek tultengését az irók fölött. Vajda Gábor hasznos tanulmánya a füzről. Tölgyesy „Mihály" a végrendelet" czimü életképe. Fürdői levelek Ürményi Emmától stb. Kiadóhivatala Budapest V. nagy korona-utcza 20. sz. — Előfizetési ár egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

1636/91.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kőszegi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy **a kőszegi általános takarékpénztár** végrehajtatónak **Böhm Mátyás** és neje Schuh Rozina végrehajtást szenvedő elleni 216 frt tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a kőszegi kir. járásbiróság területén levő Borostyánkő községben fekvő s a borostyánkői 472 sztjkvben felvett A I 480 hrsz. szántóra 14 frt, 523 hrsz. szántóra 26 frt, az 568 hrsz. szántóra 105 frt, a 613 hrsz. szántóra 25 frt, a 759 hrsz. szántóra 36 frt a 956 hrsz. szántóra 25 frt, az 1336 hrsz. szántóra 8 frt, az 1545 hrsz. szántóra 58 frt, az 1901 hrsz. erdőre 72 frt, a 2204 hrsz. legelőre 4 frt, a 2372 hrsz. erdőre 23 frt, a borostyánkői 31 sztjkvben A I 1—16 sorsz. alatti ingatlanokból végrehajtást szenvedettek javára B. 92. 93 sorsz. alatt felvett illetőségre 29 frt, a borostyánkői 535 sztjkvben A † alatt felvett 495 hrsz. Fasching Károly és neje Kern Mária tulajdonát képező szántóra 17 frt, a borostyánkői 485 sztjkvben A † 799 hrsz. a. Kirnbauer Mátyás és neje Kappel Mária tulajdonát képező szántóra 29 frt, a borostyánkői 484 sztjkvben A † 867 hrsz. alatt Kappel József és neje Wallner Teréz nevére felvett szántóra 25 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan

az 1891. évi oktober hó 6-ik napján d. e. 10 órakor Borostyánkő község házánál.

megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kőszegen, 1891. évi julius hó 15. napján.

A kőszegi királyi járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

Terplan,
kir. aljárásbiró.

Felelős szerkesztő: ***Wittinger Antal.***
Kiadó-laptulajdonos: ***Feigl Gyula.***

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások		sz. vegyes vonat II.III. oszt. kocsikkal		
	Budapesti idő.		reggel	d. u.	este.
--	**Köszeg**	ind.	5^{15}	12^{14}	6^{09}
6	Lukácsháza	(m. h.)	5^{29}	12^{17}	6^{24}
12	Német-Genes	(m. h.)	5^{46}	12^{33}	6^{41}
18	**Szombathely**	érk.	6^{01}	12^{47}	6^{56}
-	**Szombathely**	ind.	7^{31}	4^{16}	8^{01}
7	Német-Genes	(m. h.)	7^{01}	3^{46}	7
13	Lukácsháza	(m. h.)	7^{18}	4^{03}	7^{48}
18	**Köszeg**	érk.	7^{31}	4^{16}	8^{01}

Csak kedd-, péntek-, vasár- és ünnepnapokon közlekedik egy negyedik vonat Köszegről 8 ó. 20 perczkor, Szombathelyről 11 ó. 16 perczkor.

Piaczi-árak.

Buza	100 kilo	9 frt.	80	krtól	10 frt.	20	kr-ig.
Rozs	„	9 „	50	„	10 „	—	„
Árpa	„	6 „	50	„	7 „	50	„
Kukoricza	„	7 „	50	„	7 „	90	„
Zab tavali	„	5 „	70	„	6 „	—	„
Zab idei	„	5 „	50	„	5 „	70	„

		frt.	kr.		frt.	kr.
Buzaliszt I.	100 kilo	15	40	100 kilo burgonya	1	85
„ II.	„	15	10	Marhahus . 1 kilo	—	60
Rozsliszt I.	„	13	60	Marha zsir	1	10
„ II.	„	12	—	Disznóhus . „	—	52
Buzakorpa	„	5	—	„ zsir . „	—	68
Rozs „	„	5	—	Borjuhus . „	—	60
Kölestása	„	14	—	Birkahus . „	—	36
Dara	„	17	—	1 méteröl bükkfa	13	50
Árpa dara	„	8	—	„ „ dorong	10	—
Széna	„	2	52	„ tölgyfa	9	40
Szalma	„	1	90	„ „ dorong	7	60

Nyilt-tér.

Fekete fehér és szines selyemszövetet 60 krtól 15 frt 65 krig meterenkint — sima és mintázott (240 különböző minőségben) — darab- és végszámra, porto- és vámmentesen szállit Henneberg G. (cs. és kir. udvari szállitó) gyári raktára Zürichben. Mintákat rögtönösen küld. Levelekre Svajczba 10 kros bélyeg ragasztandó.

Budapesti Hirlap

Mindenki. a ki

alkalmazást keres vagy alkalmazást adhat, a „BUDAPESTI HIRLAP"

apró-hirdetései

által nélkülözheti a közvetitőket.

Régi dolog, hogy a közvetités sok pénzbe kerül és a viszonyokat egyáltalában tekintve, gyakran fordul elő, hogy a költséges közvetités dacára sem az **alkalmazást kereső** nem jut könnyen helyhez, sem az **alkalmazást adó** nem kap könnyen megbizható embereket. Oka ennek főleg az, hogy a **munkaadó** és **munkakereső**, a **vevő** és az **eladó**, nem érintkezik **közvetlenül**. A közvetlen érintkezésre pedig manap alig van hathatósabb eszköz, mint egy elterjedt lapban való hirdetés, a „Budapesti Hirlap" **apró-hirdetési rovata** pedig naponta legkevesebb **90.000** ember által olvastatik. (A lap naponta 30.000 példányban jelenik meg; legkevesebb három olvasót lehet számitani egy-egy lapra.) **Kereskedő**, aki könyvezetőt, irodatisztet, gyakornokot keres, vagy viszont azok, akik hasonló alkalmazást keresnek; **a gazda**, aki kasznárt, ispánt, vagy gazdasági gyakornokot keres és viszont akik ajánlkoznak; **a háziasszony**, aki szakácsnét, szobaleányt, dajkát, cselédleányt keres és hasonlóan szolgálók, akik helyet keresnek; **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budapesti Hirlap apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre,

különösen

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden ellele

közleményekre

a „Budapesti Hirlap" apró hirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor, a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajczár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a czim nincsen kitéve, hanem a hirdetés ugy szól, hogy „Cim a kiadóhivatalban megtudható" akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A **„Budapesti Hirlap"** előfizetési ára **negyedévre 3 frt 50 kr., egy hónapra 1 frt 20 kr.** A czim egyszerüen **„Budapesti Hirlap Kalap-utca 16.**

Kimutatás

az 1891. évi **augusztus** havi ideiglenes üzleti bevételekről
a köszeg-szombathelyi vonalon.

Folyó szám	A vasut megnevezése	Év	Havi eredmények: Átlagos üzemhossz	Havi eredmények: szállitott Személyek	Havi eredmények: szállitott Gyors- és teheráruk	Havi eredmények: Bevétel: Személy és podgyász szállitm. után	Havi eredmények: Bevétel: Gyors- és teheráru szállitm. után	Havi eredmények: Bevétel: Összesen	Havi eredmények: Kilométerenként	Eredmények az év elejétől e hó végéig: Átlagos üzemhossz	Eredmények az év elejétől e hó végéig: Bevétel: Személy és podgyász szállitm. után	Eredmények az év elejétől e hó végéig: Bevétel: Gyors- és teheráru szállitm. után	Eredmények az év elejétől e hó végéig: Bevétel: Összesen	Eredmények az év elejétől e hó végéig: Kilométerenként	Évi átlagos kilométerenkinti bevétel az eddigi eredmény alapján számitva
			Klm.	szám	tonn	forint				Klm	forint				forint
	Déli vasut	1891	17	10128	551	2.569	721	3.290	194	17	14865	7.635	22.500	1323	1.985
		1890	17	4 594	822	2 441	925	3 366	198	17	13800	9.009	22.809	1341	2.012
		több	—	5.534	—	128	—	—	—	—	1.065	—	—	—	—
		kevesebb	—	—	271	—	204	76	4	—	—	1.374	309	18	27

Minden embernek.

Igen nagy

mellékkeresetre

tehet szert minden ember (különösen egyének, kik a társadalom minden körében összeköttetéseket birnak)

minden tőke és
minden koczkáztatás

nélkül szolid uton.

Közelebbi felvilágositást nyerhetni:

J. Danneberg.
Wien, I. Kumpfgasse 7.

Rendkivül fontos találmány gyengeség ellen!

Férfiaknak!

A cs. és kir. szab. **Potentator**-ral gyógyulhatnak férfiak rögtön, tartósan és utóbajok nélkül, még oly esetekben is, hol semmi sem használt; még több évi gyengült vagy elvesztett erő is helyreállittatik (külsőleg észrevehetetlen, garantirozott ártalmatlan, izgalom nélküli, kellemes gyógymód). Hires tanárok elismerő nyilatkozatai, legmelegebb orvosi ajánlások és az alaposan kigyógyultak ezernyi hálairatai érdek nélkül tanácsolják a cs. és kir. szab. **Potentator** alkalmazását. Maradandó eredmény. A küldés és csomagolás diskréczióval. Tartalom és származás felismerhetetlen. **Dr. Altmann Károly**, Wien, VII. Mariahilfstrasse 70. sz. Felvilágositó röpiratok kivánatra ingyen és bérmetve küldetnek.

Képes Családi Lapok

Szépirodalmi és ismeretterjesztő képes heti lap.

Szerkeszti: **Dr. Tolnai Lajos.** Főmunkatárs: **Dr. Váradi Antal.**

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **Dr. Murányi Armin**

Előfizetési ára:

a „Hölgyek Lapja" czimü divat-melléklettel s a Regénymelléklettel együtt:

Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt 50 kr.

A „Képes Családi Lapok" czimü hetilap uj negyedbe lép. A magyar szépirodalomnak e hatalmas tényezőjét a magyar müvelt családoknak e szellemi kincsét még a következő irók és irónők támogatják: Jókai Mór, Lauka Gusztáv, Rudnyanszky Gyula, Dalmady Győző, Mikszáth Kálmán, Komocsy József, Temerdek (Jeszenszky Dánu), dr. Prem József, dr. Sziklay János, Inczédy László, Palágyi Lajos, Erődy Dániel, Dengi János, Tölgyesi Mihály, Vértessy Gyula, Méry Károly, dr. Murányi Ernő, Petri Mór, dr. Roditzky Jenő, Csorba Palotay Ákos stb.: Benitzky-Bajza Lenke, Büthner Lina, Nagyvárady Mira, Kuliffay-Benitzky Irma, Harmath Lujza, Hevessiné Sikor Margit, V. Gaal Karolina, Karlovszky Ida, Mericzay-Karossa Irma, Erzsike, stb. stb.

A **„Képes Családi Lapok"** az összes szépirodalmi képes hetilapok között a legélénkebb, legváltozatosabb. Tartalma az irodalom minden válfaját felöleli; képei a jelen eseményeit s a leghiresebb festők müveit mutatják be.

„Hölgyek Lapja" czimü havonkint kétszer megjelenő divatmelléklete a legujabb divatképeket hozza s a mellet a magyar háziasszonynak valóságos szellemi titkára, a mennyiben a nevelés, az egészség, a gazdaság, kertészet, a háztartás s a konyha terén nincs olyan kérdés, a melyet ne tárgyalna s nincs olyan titok, a melybe hölgyeinket be ne avatná!

Regénymelléklete külön beköthető négy kötet érdekes regénynyel ajándékozza meg évenkint az előfizetőit.

A **„Képes Családi Lapok"**-nak még a **zöld boritéka** is tele van mulattató közleményekkel, humoros apróságokkal, sakk-, kép-, szám-, koczka- és ponttalányokkal és szórejtvényekkel, melyeknek megfejtői értékes jutalmakat kapnak.

A **„Képes Családi Lapok"** gazdag tartalma és számos melléklete daczára mégis a legolcsóbb szépirodalmi képes hetilap: éppen azért bizton számitunk minden honfiu és honleány, minden magyar család támogatására és pártfogására.

Mutatványszámokat ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal mindazoknak, a kik ez iránt — legczélszerübben levelezőlapon — hozzáfordulnak.

☞ A ki az egész évre szoló hat frtnyi előfizetési összeget 10 krajczár csomagolási és postaszállitási dijjal együtt egyszerre beküldi, annak 4 regényt; és a ki 3 frt előfizetési összeget és 30 kr. csomagolási és postaszállitási dijjal együtt egyszerre beküldi, annak két eredeti regényt küld ajánlva jutalmul.

A ki 3 uj előfizetőt gyüjt s az előfizetési összeget egyszerre beküldi annak elismerésül **egy diszes emlékkönyvet** küld a kiadóhivatal.

Megrendelhető **postautalványon minden postahivatalnál és minden könyvkereskedésben.**

Előfizetéseket (a hónak bármely napjától) elfogad a **„Képes Családi Lapok"** kiadóhivatal BUDAPEST. **Nagykorona-utcza 20 sz.**

Teljes számu példányokkal még mindig szolgálhatunk.

Keil Alajos-féle

Padlózat-fénymáz

(Glasur)

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára. 1 nagy palaczk ára frt 1.35 kr. — 1 kis palaczk 68 kr.

Viaszk-kenőcs,

legjobb és legegyszerübb beeresztő-szer kemény padló számára, 1 köcsög ára 60 kr., mindenkor kapható:

Unger Józsefnél, Kőszegen.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.